

Raadsvoorstel

Voorstel aan de raad van de gemeente Noardeast-Fryslân

Jaartal + zaaknummer	: 2021 / Z332025-2021
Raadsvergadering d.d.	: 2 december 2021 (It Debat 11 november)
Portefeuillehouder	: E. Hanemaaijer
Programma	: (5) Wenjen en Omjouwing
Programmaonderdeel	: Energietransitie
Naam opsteller	: S. Elverdink (E-mail: s.elverdink@noardeast-fryslan.nl)
Onderwerp	: Transitievisie Warmte Noardeast-Fryslân
Begrotingswijziging	: nee

Voorgesteld raadsbesluit

De bijgevoegde en als zodanig gewaarmerkte 'Transitievisie Warmte Noardeast-Fryslân' vast te stellen.

Inleiding

Momenteel wordt het gros van de woningen en overige gebouwen in onze gemeente nog verwarmd met aardgas. Uiterlijk in 2050 moet deze fossiele brandstof vervangen worden door duurzame vormen van warmte. Dit proces noemen wij de warmtetransitie. Als gemeente hebben wij de regierol in deze transitie. Immers, wij staan het dichtste bij onze inwoners en weten wat er in de Mienskip leeft. Als aftrap van deze warmtetransitie werken alle gemeenten in Nederland momenteel aan de Transitievisie Warmte (TVW). Deze visie dient eind 2021 door u als raad te worden vastgesteld. In de TVW brengen we in kaart (1) welke alternatieven voor aardgas mogelijk zijn in onze gemeente, (2) met welke kernen we als eerste aan de slag gaan en (3) wat onze inwoners nu al kunnen doen om hun woning te verduurzamen. Het afgelopen jaar zijn we samen met adviesbureau Tauw druk bezig geweest met het opstellen van de visie, met als resultaat dat we nu de definitieve versie ter vaststelling kunnen aanbieden.

U heeft op 18 februari jl. ingestemd met het plan van aanpak voor de TVW. Ook heeft u in It Debat van 11 mei aan de hand van een aantal uitgangspunten aangegeven wat u belangrijk vindt in de warmtetransitie. Gezamenlijk met de informatie die we voor de zomervakantie op hebben gehaald uit een aantal sessies met stakeholders, heeft dit geleid tot een conceptversie van de TVW. Deze conceptversie is nogmaals voorgelegd aan de stakeholders en is voorzien van feedback. Dit heeft tot resultaat dat er nu een definitieve versie van de visie klaar ligt. De definitieve versie is gepresenteerd aan u in It Petear van 29 september jl. It Debat en It Beslút staan gepland voor respectievelijk 11 november en 2 december.

Beoogd effect

Het beoogde effect van dit voorstel is om eind 2021 de TVW vast te laten stellen door de gemeenteraad.

Argumenten

1.1 De Transitievisie Warmte geeft op hoofdlijnen weer hoe Noardeast-Fryslân aardgasvrij kan worden gemaakt

De TVW is een visiedocument op hoofdlijnen. Concrete keuzes, over wanneer een bepaalde wijk van het aardgas afgaat en op welke warmtetechniek die wijk definitief overstapt, zijn nu nog niet gemaakt. Wel is in de TVW inzichtelijk gemaakt welke alternatieven voor aardgas allemaal mogelijk zijn in onze gemeente. De eerste belangrijke conclusie van de TVW is dat voor het overgrote deel van de gemeente geldt dat er waarschijnlijk zal worden overgestapt op een hybride of all-electric warmtepomp. De hybride warmtepomp aangevuld met groengas is in de meeste wijken de goedkoopste oplossing. Groengas is echter beperkt beschikbaar. Het advies voor onze inwoners luidt dan ook: is de woning goed te isoleren, stap dan over op een all-electric warmtepomp; zo niet, stap dan over op de hybride warmtepomp. Naast deze individuele oplossingen zijn er in sommige kernen ook nog kleine warmtenetten mogelijk, bijvoorbeeld op basis van aquathermie. Deze opties vergen nader onderzoek in de uitvoering.

Een tweede belangrijke conclusie van de TVW is de keuze voor de startbuurten. Zoals eerder benoemd zijn er samen met u als raad en andere stakeholders uitgangspunten gedefinieerd. Hieruit kwam onder andere naar voren dat betaalbaarheid heel belangrijk is en dat we graag aansluiten op initiatieven uit de Mienskip. Alle wijken in onze gemeente zijn aan deze uitgangspunten getoetst. Uit deze toetsing blijkt dat het dorp

Anjum en een aantal wijken in Dokkum het beste scoren. Anjum scoort namelijk zeer goed op het uitgangspunt 'Energie vanuit de Mienskip' vanwege een actieve energiecoöperatie, scoort gemiddeld op het uitgangspunt betaalbaarheid en er zijn koppelkansen te benutten met wegwerkzaamheden. Dokkum scoort met name goed op betaalbaarheid (dichte bebouwing en relatief veel jonge woningen) en heeft koppelkansen met woningcorporaties en wegwerkzaamheden. We hebben er daarom voor gekozen om in Anjum en Dokkum (exclusief binnenstad en bedrijventerrein) als eerste het gesprek aan te gaan om te komen tot de eerste Wijkuitvoeringsplannen (zie argument 1.2). Daar komt bij dat voor Anjum momenteel aanvraag wordt gedaan voor de subsidie Proeftuin Aardgasvrij Wijken (PAW). Mocht deze subsidie gehonoreerd worden, dan kan dat een boost geven aan de uitvoering in Anjum.

Ten derde biedt de TVW een handelingsperspectief voor onze inwoners. Hoewel we dus in twee kernen actief het gesprek aangaan met inwoners, willen we ook alvast alle inwoners van onze gemeente stimuleren om verduurzamingsmaatregelen te treffen. Want iedereen kan nu al stappen zetten, met name op natuurlijke momenten zoals verhuizing of verbouwing. Een eerste belangrijke stap is het terugdringen van de warmtevraag: isoleren, isoleren, isoleren. In de TVW is in kaart gebracht welke isolatiemaatregelen en andere no-regretmaatregelen onze inwoners nu al kunnen treffen. Ook is voor een aantal referentiewoningen die veel voorkomen in onze gemeente stapsgewijs beschreven hoe de woning aardgasvrij kan worden gemaakt. Om dit handelingsperspectief aan onze inwoners kenbaar te maken, is communicatie essentieel. We communiceren nu al via onze website, bijvoorbeeld over de informatie die het Duurzaam Bouwloket verstrekt. Daarnaast willen we vanaf 2022 een communicatiecampagne opstarten om de warmtetransitie bij onze inwoners onder de aandacht te brengen. Op dit moment wordt gewerkt aan het opstellen van deze campagne.

1.2 De Wijkuitvoeringsplannen zijn het vervolg op de Transitievisie Warmte

Zoals eerder vermeld zijn in er in de TVW nog geen concrete keuzes over wanneer een bepaalde wijk van het aardgas afgaat en op welke warmtetechniek die wijk definitief overstapt. Deze concrete keuzes worden namelijk in de Wijkuitvoeringsplannen (WUP) gemaakt. De WUP's zijn het logische vervolg op de TVW. In de TVW is dus nu al wel in kaart gebracht dat we het gesprek aan willen gaan met Anjum en Dokkum. Samen met de inwoners van deze kernen en samen met een aantal belangrijke stakeholders stellen we in een periode van 1 tot 3 jaar een WUP op. Pas dan wordt concreet per wanneer en met welke duurzame warmtebron deze kernen afstappen van het aardgas. Het college van B&W is bevoegd om deze WUP's vast te stellen.

1.3 De gemeenteraad is actief betrokken bij de Transitievisie Warmte

Zie inleiding. U als raad heeft ingestemd met het plan van aanpak, is betrokken geweest bij het opstellen van uitgangspunten en heeft al een presentatie gekregen over de TVW.

1.4 De Transitievisie Warmte is tot stand gekomen in samenwerking met een brede vertegenwoordiging van stakeholders

Bij het opstellen van de TVW zijn o.a. de netbeheerders, woningcorporaties, energiecoöperaties, dorpsbelangen en interne collega's betrokken geweest. Deze partijen hebben in het voorjaar deelgenomen aan tweedaagse routekaartessies, een meedenkgroep en een projectteam. Na de zomervakantie is de conceptversie aan hen gepresenteerd en heeft men feedback geleverd. De TVW is ook aan inwoners gepresenteerd. In juni is er een live-uitzending geweest en in september is er een bewonersavond georganiseerd speciaal voor de TVW. Wanneer we vanaf 2022 van start gaan met de uitvoering, dan zullen inwoners steeds intensiever worden betrokken. Want hoe dichterbij de warmtetransitie komt, hoe meer inwoners geneigd zijn te participeren in het tot stand komen van de plannen.

1.5 De Transitievisie Warmte wordt om de vijf jaar herijkt

De warmtetransitie blijft zich continu ontwikkelen. Constant worden ervaringen opgedaan en doemen nieuwe inzichten op. Dat is inherent aan een transitie. Het is daarom noodzakelijk om onze plannen periodiek bij te werken. De TVW zal binnen vijf jaar herijkt worden. Misschien zelfs eerder als dat nodig is. Deze TVW 2.0 zal te zijner tijd weer aan u worden voorgelegd. Naast het integreren van nieuwe inzichten, zullen er dan ook nieuwe dorpen of wijken worden aangewezen om te starten met Wijkuitvoeringsplannen. In de tussentijd zullen we u goed op de hoogte houden van alles wat er speelt in onze warmtetransitie.

Kanttekeningen en risico's

1.1 De Transitievisie Warmte is wellicht niet concreet genoeg voor onze inwoners

Het risico van een visiedocument is dat het te veel op hoofdlijnen is. Inwoners kunnen op dit moment nog niet concreet uit de TVW halen wanneer hun woning van het aardgas afgaat. Hoewel we snappen dat inwoners behoefte hebben aan duidelijkheid, willen we ook zorgen dat inwoners goed betrokken zijn bij dit soort belangrijke keuzes. In een visiedocument voor de hele gemeente is het niet mogelijk om inwoners zo nadrukkelijk te betrekken. Pas als we overgaan op dorps- of wijkniveau, dan kunnen inwoners zeer intensief participeren. Dit zal dus in de WUP's gebeuren. Dat biedt een geschikt moment om concrete keuzes te

maken over planning en warmtetechnieken. Hierdoor kunnen we nú nog niet, maar op termijn wel, duidelijkheid bieden aan onze inwoners. Het doel is om onze inwoners tijdig duidelijk te maken wanneer zij hun woning moeten verduurzamen, zodat men daar rekening mee kan houden. Idealiter kunnen inwoners dan op natuurlijke momenten, zoals verhuizing of verbouwing, verduurzamingsmaatregelen treffen.

1.2 De Wijkuitvoeringsplannen komen niet op gang in de startbuurten

Anjum en Dokkum (exclusief bedrijventerrein en binnenstad) zijn aangewezen als startbuurten. Deze kernen scoren het beste op onze uitgangspunten. Hierdoor is de kans groter dat de warmtetransitie in deze kernen sneller op gang komt. Echter, garantie voor succes is er vanzelfsprekend niet. Het kan voorkomen dat de WUP niet op gang komt in één van deze kernen. We kunnen er dan voor kiezen om die kern op te schuiven in de tijd. In plaats daarvan zouden we kunnen starten met een wijk die in de TVW net iets lager scoort, maar in de praktijk meer kans heeft. De uitgangspunten in de TVW zijn namelijk geen perfecte weerspiegeling van de praktijk. Dit zijn zaken waar we in de uitvoering achter moeten komen. Juist daarom is het zo belangrijk om onze plannen periodiek te evalueren en bij te werken.

Financiën

In de december circulaire van 2019 heeft de gemeente € 202.101,- ontvangen ten behoeve van het opstellen van de Transitievisie Warmte. In het 'Plan van aanpak Energietransitie', dat op 18 februari '21 door u is vastgesteld, is dit bedrag deels gereserveerd voor de TVW en deels voor andere onderwerpen op het gebied van energietransitie. Daarnaast hebben we de subsidie EAW van € 20.660,- toegekend gekregen voor het inhuren van extern advies. Gezamenlijk met het geormerkte budget voor de TVW is dit besteed aan het inhuren van adviesbureau Tauw. Momenteel resteert er nog een deel van het budget. Dit budget zal o.a. worden ingezet voor het opzetten van een communicatiecampagne, met als doel de warmtetransitie onder aandacht te brengen bij onze inwoners. Immers, communicatie met inwoners is een logisch vervolg op de TVW.

Vervolg en planning

Zoals in hoofdstuk 9 van de TVW is beschreven, geven we uitvoering aan de visie in drie hoofdsporen. Dit zijn (1) algehele communicatie naar alle inwoners van onze gemeente via een communicatiecampagne, (2) in gesprek gaan met de startbuurten Anjum en Dokkum om te komen tot de eerste WUP's en (3) de samenwerking opzoeken met stakeholders, zoals netbeheerders, woningcorporaties en energiecoöperaties. Parallel aan deze hoofdsporen werken we ook door aan onderzoek naar duurzame warmtetechnieken (zoals groengas en aquathermie), een aanpak voor bedrijven en utiliteitsgebouwen en stemmen we onze plannen af met interne collega's.

Communicatie + Participatie

Team Kommunikaasje is nadrukkelijk betrokken geweest bij het opstellen van de TVW. Zo is gezamenlijk een communicatieplan opgesteld (zie bijlage 7 van de TVW). In dit plan is beschreven welke boodschap we als gemeente willen uitdragen en met welke communicatiemiddelen we onze inwoners proberen te bereiken. Ook in de uitvoering (WUP's) wordt Team Kommunikaasje nadrukkelijk betrokken. Per WUP zal een separaat communicatieplan worden opgesteld. Parallel daaraan werken we dus aan een communicatiecampagne om niet alleen de inwoners van de startbuurten te informeren over de warmtetransitie, maar ook de inwoners in de rest van onze gemeente.

Bijlagen

1. Transitievisie Warmte Noardeast-Fryslân 2021

Dokkum, 12 oktober 2021

Burgemeester en wethouders van de gemeente Noardeast-Fryslân,

de secretaris, H.J.C.M Verbunt MBA

de burgemeester, mr. J.G. Kramer

Raadsbesluit

2021 / Z332025-2021

De raad van de gemeente Noardeast-Fryslân,

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 12 oktober 2021;

Besluit:

de bijgevoegde en als zodanig gewaarmerkte 'Transitievisie Warmte Noardeast-Fryslân' vast te stellen.

Aldus besloten door de raad van de gemeente Noardeast-Fryslân in zijn openbare vergadering d.d. 2 december 2021.

De raad voornoemd,
de griffier,

de voorzitter,

mr. S.K. Dijkstra

mr. J.G. Kramer